

Høringsuttalelse til reguleringsplan for Furumoen, sak 411/17

Aller først, gratulerer til Orkdal Kommune med seier i kampen om kyllingfabrikk. Ordfører Oddbjørn Bang beskriver det som en lagseier etter en hektisk uke med dugnadsarbeid og lobbyvirksomhet. Planavdelingen har lagt alt annet til side for å prioritere denne saken, og det vant fram. All ære til våre folkevalgte som står på og jobber for fellesskapet! Det er nesten rørende å lese om hvilken heroisk innsats som legges ned for å få dette på plass. Bang og dugnadsgjengen gleder seg til feiring: - *Den dagen Norsk kylling setter spaden i jorda, skal vi heise flagget!*

Hvis drømmen til politikerne, Norsk Kylling og REMA nå går gjennom de siste formalitetene og flagget skal heises på Orkanger ser vi imidlertid ingen grunn til å heise det til topps. Vet politikerne egentlig hva de går med på her?.

Det sies at hva du spiser forteller noe om hvem du er. På samme måte kan hva vi spiser fortelle oss hvem vi er som samfunn. I naturen ruger høna på egget som skal bli hennes barn. Etter å ha vært sammen dag og natt i 21 dager blir høna blir etterhvert godt kjent med kyllingen og de kommuniserer gjennom eggeskallet. Når kyllingen bryter ut av egget er den sterkt knyttet til sin mor og trenger hjelp til å lære om sosiale forhold og å finne mat. I 8-10 uker går kyllingen sammen med sin mor for å lære om verden før den slutter seg til resten av hønseflokket. Undersøkelser viser at kyllinger kommuniserer med hverandre og at de kan forestille seg hvordan framtida skal bli og tar valg ut fra dette. Kyllingen vokser så opp og blir etter hvert også høne, og kan leve i opptil 10 år.

Ross 308 er hønerasen vi bruker i Norge. Den ruges fram i kasser og møter aldri sitt opphav. Den første dagen i sitt liv blir den fraktet til oppdretteren. Her lever flere 1000 kyllinger sammen i en stor hall. ROSS 308 er avlet for å ha en enorm appetitt og spiser seg ofte så stor at hjertet stopper eller beina kollapser under muskelmassen (eller kyllingfileten som vi kaller den). Etter hvert som den vokser blir det blir det trangere og trangere og vanskeligere å bevege seg for kyllingene som fortsatt er i live. Dagslys finnes ofte ikke, da naturlig døgnrytme gjør at kyllingene vokser saktere. Etter 28 dager er den så stor at det lønner seg å slakte den. Når den veier 1,9 kilo fraktes den til slakteriet for sin trolig svært etterlengtede død. På et moderne kyllingslakteri slaktes 12.500 kyllinger i timen.

Kyllinger lever på kraftfor, og kraftforet de får servert består opptil 20 % soya. Det går med 350 gram soya for å produsere en kilo kyllingkjøtt. I Norge importerer vi 565 000 tonn med soya i året og dette legger beslag på et areal med jordbruksjord i Brasil større enn hele Orkland kommune. Dette er en grunnleggende miljø-ødeleggende næring, der regnskog blir hugget ned og brent for å gi plass til soya-plantasjer. Soyaen fraktes så jorda rundt for å gi husdyra våre litt mer kjøtt på beina.

Det er søtt å følge med på hvordan Orkdal Kommune har svermet for Norsk Kylling etter at de bestemte seg for å utvide sin virksomhet. Det finnes nesten ikke grenser for hvor langt man skal gå for å la denne virksomheten etablere seg i kommunen. 130 dekar god kornjord skal bygges ned og et rødlistet naturområde ofres, selv om det finnes alternativ. Et av problemene i denne saken er at det er Norsk Kylling som legger premissene og tidsfristene. Vi trenger politikere som setter foten ned og tar det ansvaret de er satt til. Hvis vi, i Norge, er nødt til å bygge ned det vi har av matjord for å sikre vår velferd, hvordan kan vi da forvente at andre, mye fattigere land skal stå imot presset? Man kan forstå at

politikerne tenker at dette er et greit bytte - naturressursene ses på som mindre verdifulle enn arbeidsplassene og den økonomiske veksten som skapes - i hvert fall for noen som er vant til å tenke i fireårssykluser. Vi vil argumentere for at dette er et meget kortsiktig valg, et valg som vil ses på som nærmest uforståelig i framtida.

Kronargumentet til dugnadsgjengen er arbeidsplasser. Norsk Kylling lokker med 200-300 nye arbeidsplasser til Orkdal. Samtidig forsvinner det 300 arbeidsplasser fra Støren. Dette er et nullsumspill der den eneste vinneren er Norsk Kylling og aksjonæren - REMA 1000. Taperne er fremtidige generasjoner. Våre barn og barnebarn ofres for dugnadsgjengens kortsiktige politiske seier og REMA sin bunnlinje, som de to siste årene har hatt et overskudd på over 10 milliarder.

Et kyllingslakteri er en typisk industrijobb som vil være et lett bytte for automatiseringen. Ifølge en studie fra Oxford er det 92 % sjanse for at "produksjonsmedarbeidere" er forsvunnet innen 2035. Hva står igjen da? Et ødelagt naturområde, tap av matjord og en automatisert kyllingfabrikk som driver klimaforandringene framover og gjør milliardærene enda rikere.

Å snakke om samfunnsnytte i denne saken vitner om en veldig snever og egoistisk forståelse av prosjektets virkninger. Orkdal Kommune setter sin egen vekst foran behovet for mat, miljø og biologisk mangfold i framtida. Hvis det skulle være noen tvil, så er det denne tankegangen som forårsaker global oppvarming.

Dette kan kanskje virke som en liten sak, en bagatell. Det er jo bare en kroksjø, litt matjord og noen kyllinger. Problemet er at disse ødeleggende beslutningene tas hver dag, på kommunalt nivå, på fylkesnivå og nasjonalt. Naturen spises opp bit for bit. Summen av alle disse dårlige beslutningene blir etter hvert fatal, i ordets rette forstand. Vi er snart nødt til å forstå at vi ikke kan spise penger. Nyttan av arbeidsplasser og litt bedre velferdstjenester i kommunen vil overskygges totalt i en situasjon der vi ikke kan importere mat. Det er mulig vi kan oppleve lokal vekst uten bivirkninger en tid fremover, men konsekvensene av denne veksten er globale. I framtida kan det være for sent å se seg om etter "avbøtende og kompenserende tiltak". Kravet om vekst må revurderes i lys av enkel logikk. Det kan helt enkelt ikke fortsette i det uendelige. På samme måte som ROSS 308 kollapser under sin vekt, vil vårt samfunn også kollapse når vi ignorerer de økologiske begrensningene. Hvis økonomisk vekst får styre beslutningene vil miljøet alltid tape. Vi må forstå at vi er avhengige av miljøet og at når vi ødelegger miljøet ødelegger vi også for oss selv.

Konsekvensutredningen slår fast at føre-var-prinsippet er lite relevant i denne saken, da kunnskapsgrunnlaget er godt. Hvordan kan kunnskapsgrunnlaget for framtida være godt? Den eneste kunnskapen vi har om fremtiden, er at den er usikker. Jordsmonn er en kompleks organisme, og det er langt fra sikkert at jorda vil bli like produktiv som den er i dag. Føre-var-prinsippet vil bare bli viktigere med tiden, og det å godkjenne utbygging uten å være klar over utfallet av jordfflytting er et sjansespill som kommunestyret må ta inn over seg før de stiller opp glisende i lokalavisen når Reitan og co. kommer rullende inn med bulldozer og broilerkylling.

Hvis forslaget skulle gå gjennom krever vi at matjorda flyttes til et nytt sted uten negative konsekvenser og at jorda blir like produktiv som før, FØR bygginga av kyllingslakteriet kan settes i gang. Det samme gjelder det rødlistede området i krokkjelen, hvor nå enn dette er tenkt re-etablert. Kostnaden og risikoen med disse tiltakene må bæres fullt og helt av Norsk Kylling. Vi gambler ikke med matjord og biologisk mangfold i 2017.

Det er kanskje ikke lokalpolitikerne som skal ta ansvaret for en skitten kyllingindustri eller en form for jordbruk som bidrar til global oppvarming og miljøødeleggelser. Men, det vitner om at noe er alvorlig galt når det feires som et framskritt at politikerne får lov til å gamble med noe av den beste kornjorda vi har.

Istedenfor å sette spaden i jorda oppfordrer vi kommunestyret til å sette seg ned og tenke over hva de jubler for.

Istedenfor å sette tennene i en overdimensjonert og ulykkelig kylling, må dugnadsteamet sette barnebarnas fremtid foran egen politisk gevinst.

Istedenfor å sette spaden i jorda, må de sette pris på at de fortsatt har noe å spise.

Med hilsen to bekymrede Orkdalinger

Bjørn Inge Melås, stipendiat, institutt for arkitektur og plan, NTNU

Anders Melås, student, master i statsvitenskap, NTNU